

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 452/2023-34

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Petra Molnára v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] zastúpenej HUTTA & PARTNERS s. r. o., Bezekova 13, Bratislava-mestská časť Dúbravka, v mene ktorej koná advokátka JUDr. Marta Huttová, proti postupu Okresného súdu Malacky v konaní vedenom pod sp. zn. 6C/583/2015 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Malacky v konaní vedenom pod sp. zn. 6C/583/2015 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Malacky **prikazuje** v konaní vedenom pod sp. zn. 6C/583/2015 **konať** bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľke **priznáva** finančné zadosťučinenie **1 000 eur**, ktoré **je** jej Okresný súd Malacky **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Malacky **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania **663,57 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyni sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Ústavnej sťažnosti vo zvyšnej časti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručitou ústavnému súdu 30. mája 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prerokovanie vecí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Malacky (ďalej len „okresný súd“) v záhlaví označenom konaní (ďalej len „napadnuté konanie“). Sťažovateľka zároveň navrhuje, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov a priznal jej finančné zadostučinenie 4 000 eur a náhradu trov právneho zastúpenia.
2. Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 452/2023-17 z 11. októbra 2023 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľky v celom rozsahu.
3. Z ústavnej sťažnosti, jej príloh a spisu okresného súdu vyplýva, že sťažovateľka je stranou sporu vedeného pred okresným súdom v procesnom postavení žalovanej, a to na základe žaloby žalobkyne z 13. apríla 2015, ktorou sa domáha zaplatenia peňažnej sumy 10 427,15 eur s prísl. Okresný súd 4. augusta 2015 vyzval žalobkyňu na zaplatenie súdneho poplatku za žalobu. Po dvoch žiadostiach o predĺženie lehoty na zaplatenie súdneho poplatku (z 28. augusta 2015 a 4. decembra 2015) požiadala žalobkyňa o oslobodenie od súdneho poplatku. Okresný súd uznesením z 30. januára 2017 rozhodol o nepriznaní jej oslobodenia. Na základe sťažnosti žalobkyne a dodatočne predložených dokladov okresný súd uznesením z 1. februára 2019 rozhodol o zmene pôvodného uznesenia a priznal žalobkyni oslobodenie od súdneho poplatku v rozsahu 50 %. Následne okresný súd 11. septembra 2019 vyzval žalobkyňu na zaplatenie súdneho poplatku. Zaplatený bol 25. septembra 2019.
4. Dňa 1. júla 2020 okresný súd doručil sťažovateľke písomnú výzvu na vyjadrenie k žalobe, ktorá tvorila prílohu tejto výzvy. Sťažovateľka sa k žalobe vyjadrila 16. júla 2020. Okresný súd vyzval žalobkyňu na podanie repliky. Na základe návrhu žalobkyne (zo 6. októbra 2019) okresný súd uznesením zo 16. októbra 2020 prerušil napadnuté konanie až do právoplatného skončenia konania vedeného na Okresnom súde Pezinok pod sp. zn. 37C/178/2013 (ďalej len „súvisiace konanie“).
5. V prerušenom napadnutom konaní okresný súd pokračoval od 21. februára 2022, keď mu bolo oznámené, že súvisiace konanie bolo právoplatne skončené rozsudkom Okresného súdu Pezinok z 5. júna 2019, ktorý nadobudol právoplatnosť v spojení s rozsudkom odvolacieho súdu 1. decembra 2021. Dňa 15. marca 2022 vyzval okresný súd žalobkyňu na oznámenie, či trvá na podanej žalobe. Žalobkyňa 14. apríla 2022 svoj žalobný nárok potvrdila. V máji 2022 okresný súd zisťoval stav dovolacieho konania na základe dovolania podaného sťažovateľkou v súvisiacom konaní.
6. Okresný súd 13. septembra 2022 nariadil termín pojednávania na 5. október 2022. Pojednávanie, na ktoré sa žalobkyňa nedostavila, bolo odročené na 23. november 2022. Toto pojednávanie bolo

po výsluchu sporových strán odročené na 8. február 2023 s tým, že okresný súd sporovým stranám uložil do tridsiatich dní doručiť vyjadrenie „*k otázke premlčania a k tvrdeniam predneseným na pojednávaní*“ a „*založiť a označiť dôkazy, ktoré v konaní navrhujú vykonať*“. Sťažovateľka uloženú povinnosť splnila 20. decembra 2022 doručením písomného vyjadrenia. Dňa 7. februára 2023 žalobkyňa podala návrh na pripustenie zmeny na strane žalobkyne v dôsledku postúpenia pohľadávky. Okresný súd v daný deň oznámil stranám sporu, že pojednávanie bude odročené z dôvodu podaného návrhu. Následne okresný súd uznesením z 9. februára 2023 pripustil, aby z konania na strane žalobcu vystúpila pôvodná žalobkyňa a na jej miesto vstúpil nový žalobca. Proti tomuto rozhodnutiu podala sťažovateľka 15. marca 2023 sťažnosť.

II.

Argumentácia sťažovateľky

7. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a práva na prejednanie veci v primeranej lehote z dôvodu nečinnosti okresného súdu v napadnutom konaní. Podľa sťažovateľky predmetná vec na okresnom súde trvá viac ako osem rokov, a to napriek tomu, že nejde o žiadnu skutkovo či právne zložitú vec. Správanie a konanie sťažovateľky nespôsobovalo žiadne prietahy, pretože každého pojednávania sa riadne a včas zúčastnila, riadne a včas plnila všetky výzvy a pokyny okresného súdu. Podľa sťažovateľky okresný súd v napadnutom konaní spôsobil prietahy tým, že najskôr štyri roky rozhodoval, či žalobkyňu oslobodí alebo neoslobodí od platenia súdneho poplatku za žalobu, na ďalšie dva roky vec bezdôvodne prerušil a následne ďalšie dva roky nehospodárne konal, keď nerozhodol v merite veci, a to napriek tomu, že žalobkyňa opodstatnenosť svojej žaloby nepreukazovala v priebehu konania žiadnymi ďalšími dôkazmi okrem tých, ktoré pripojila, resp. označila už v žalobe. Takýmto „*nečinným a nejednoznačným konaním*“ okresný súd umožnil žalobkyňi po ôsmich rokoch vystúpiť z konania a na jej miesto pripustil do konania právnickú osobu, ktorá je „*nielen nefungujúcou obchodnou spoločnosťou*“, ale takýto postup zvolený zo strany žalobkyne ako advokátky je „*najmä konaním v rozpore s § 23 ods. 1 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov*“.

8. V dôsledku uvedeného postupu okresného súdu sa sťažovateľka dostáva dlhodobo do právnej neistoty. Od okresného súdu očakávala, že bude konať rýchlo a spravodlivo, že nebude akceptovať rôzne obštrukcie žalobkyne, a tým spôsobovať v napadnutom konaní prietahy a sťažovateľke zbytočné náklady v podobe vzniknutých trov právneho zastúpenia.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľky

9. V podaní doručenom ústavnému súdu 30. októbra 2023 predsedníčka okresného súdu po chronologickom prehľade úkonov súdu od pridelenia veci uviedla, že v posudzovanej veci ide o spor o zaplatenie odmeny za poskytnuté právne služby žalobkyňou ako bývalou advokátkou sťažovateľke ako klientke. Odbornú náročnosť žalôb tohto druhu je možné síce považovať za štandardnú, avšak toto konkrétne konanie je s poukazom na obsah podaní sporových strán, ako aj na skutočnosť, že medzi nimi prebehlo a prebieha viacero sporových konaní, v ktorých je spochybňovaná ako kvantitatívna, tak i kvalitatívna stránka poskytnutých právnych služieb, resp.

je nutné zistiť, či vôbec boli služby poskytnuté a v akom rozsahu, nutné pokladať za konanie po právnej i skutkovej stránke zložitejšie. Podľa názoru predsedníčky okresného súdu, bez ohľadu na prirodzene pociťovanú záťaž z vedenia súdneho sporu a subjektívne posudzovaný význam veci pre každého účastníka konania, z pohľadu posúdenia významu sporu pre sťažovateľku z obsahu spisu a podaní sťažovateľky vyplýva, že nejde o konanie vyžadujúce výnimočnú alebo osobitnú rýchlosť v zmysle rozhodovacej činnosti Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“).

10. Vo vzťahu k správaniu sťažovateľky predsedníčka okresného súdu jej postup v napadnutom konaní nenamietala. Poukázala však na to, že na dĺžku napadnutého konania mala zásadný vplyv žalobkyňa, ktorá si namiesto uplatnenia svojho nároku vzájomnou žalobou v už skôr začatom súvisiacom konaní samotným podaním samostatnej žaloby na okresnom súde zvolila menej hospodárny a procesne neefektívny spôsob riešenia svojej pohľadávky. Následne žalobkyňa opakovane žiadala okresný súd o predĺženie lehoty na zaplatenie súdneho poplatku, aby napokon požiadala o úplné oslobodenie od súdneho poplatku, o čom bolo nutné rozhodnúť. Po rozhodnutí, úhrade súdneho poplatku a po vzájomnom doručení procesných podaní strán napokon na základe návrhu žalobkyne došlo k prerušeniu konania do skončenia súvisiaceho konania. Aj toto zdržanie možno pripočítať na ťarchu žalobkyne.

11. Podľa predsedníčky okresného súdu nie je možné stotožniť sa v tvrdení sťažovateľky, že okresný súd počas celej doby vo vzťahu k jej osobe nekonal alebo konal neefektívne. Požaduje o zohľadnenie skutočnosti, že sťažovateľka ako žalovaná sa o podaní žaloby dozvedela 1. júla 2020, keď jej žaloba bola doručená do vlastných rúk. Vo vzťahu k uplatnenému nároku sťažovateľky súvisiacemu s porušením jej ústavných práv preto nie je možné brať ohľad na konanie, ktoré predchádzalo doručeniu žaloby sťažovateľke, pretože o tomto konaní nevedela, a teda ju objektívne nemohlo nijakým spôsobom zaťažovať. V období po doručení žaloby sťažovateľke postupoval okresný súd plynule a v primeraných lehotách. Uznesením zo 16. októbra 2020 pristúpil „*oprávnené a dôvodne*“ k prerušeniu napadnutého konania do právoplatného skončenia súvisiaceho konania. Sťažovateľka proti uzneseniu o prerušení konania nepodala odvolanie, preto nie je na mieste jej argumentácia v podanej ústavnej sťažnosti, že prerušenie napadnutého konania bolo bezdôvodné. Práve na priebeh napadnutého konania mala významný vplyv skutočnosť, že na Okresnom súde Pezinok je vedené súvisiace konanie na podklade tej istej zmluvy o poskytovaní právnej pomoci, kde sa sťažovateľka (tam v pozícii žalobkyne) domáha od žalobkyne (v danom konaní v pozícii žalovanej) vrátenia zaplateného preddavku, pričom proti nároku bola v rámci obrany žalovanej uplatnená okrem iného kompenzačná námietka. Keďže výsledok súvisiaceho konania mohol mať význam pre rozhodnutie vo veci v napadnutom konaní, rozhodla zákonná sudkyňa o prerušení napadnutého konania. Zákonná sudkyňa musela taktiež posúdiť a vyhodnotiť, či nie je daný dôvod aj na prerušenie napadnutého konania do právoplatného skončenia dovolacieho konania v rámci súvisiaceho konania, avšak napokon vyhodnotila, že vo veci je možné konať. Po podaní návrhu žalobkyne (zo 7. februára 2023) na zmenu strany konania okresný súd musel odročiť pojednávanie (nariadené na 8. február 2023) a rozhodnúť o návrhu a aj o sťažovateľkou uplatnenom opravnom prostriedku proti tomuto rozhodnutiu. Následne okresný súd nariadil nový termín pojednávania na 10. november 2023.

12. Predsedníčka okresného súdu poukázala aj na zaťaženosť súdneho oddelenia 6C a špecifickú históriu okresného súdu poznačenú permanentnou personálnou poddimenzovanosťou od jeho založenia, čo sa prejavilo aj na stave vybavovania vecí. Zohľadňujúc objektívne okolnosti na strane

sťažovateľky a povahu prejednávanej veci, ako aj okolnosti na strane okresného súdu, ktoré prispeli k dĺžke trvania sporu, vrátane jeho nadmernej zaťažnosti, nemožno dospieť k záveru o extrémnej dĺžke konania a „už vôbec nie“ o vzniku nereparovateľnej ujmy na strane sťažovateľky, čo by odôvodňovalo priznanie finančného zadosťučinenia. Nesúhlasí s námietkou sťažovateľky o akceptovaní obštrukcie zo strany žalobkyne (bližšie bod 8 tohto nálezu, pozn.) s tým, že taký záver ani nevyplýva z obsahu spisu, z ktorého je, naopak, zjavné, že okresný súd sa riadne a včas postupne vysporiadava s jednotlivými doručenými návrhmi strán sporu. Pokiaľ sťažovateľke v tejto súvislosti vznikajú zvýšené náklady, tieto jej bude v prípade jej úspechu v spore povinná nahradiť žalobkyňa a nemožno ich vznik pripisovať súdu. Okresný súd vyslovil súhlas s upustením od ústneho pojednania ústavnej sťažnosti.

13. V rámci repliky sťažovateľka v podaní doručenom ústavnému súdu 20. novembra 2023 uviedla, že sa nestotožňuje s názorom okresného súdu. Posudzovaná vec nie je po skutkovej ani po právnej stránke zložitá. Nesúhlasí s názorom o prebiehajúcich viacerých súdnych sporoch medzi ňou a žalobkyňou, pretože v súčasnosti prebieha len toto jediné konanie, ktoré nie je doteraz právoplatne skončené. Uviedla, že odvolanie proti uzneseniu o prerušení napadnutého konania nepodala, pretože ho považovala za správne, pretože napadnuté aj súvisiace konanie „spolu skutkovo a právne súviseli“. Namieta však, že okresný súd sa vôbec neoboznámil s obsahom právoplatného skončeného súvisiaceho konania, a preto jeho prístup pri prerušení konania považuje za „formalistický s úmyslom oddialiť rozhodovanie vo veci samej“. Nesúhlasí s názorom okresného súdu, že časť napadnutého konania, ktoré predchádzalo doručeniu žaloby sťažovateľke, ju objektívne nemohlo nijakým spôsobom zaťažiť a „nemohla byť vystavená neistote z výsledku konania“. V tomto smere je pre sťažovateľku neakceptovateľné, aby sa až po piatich rokoch dozvedela, že niekto podal na súde proti nej žalobu. Zotrváva na tvrdeniach uvedených v ústavnej sťažnosti, že okresný súd akceptoval obštrukcie žalobkyne a touto obštrukciou sa jej neúmerne zvýšili náklady právneho zastúpenia. Výsledkom toho je rozsudok okresného súdu vyhlásený na pojednávaní 10. novembra 2023, ktorým bola žaloba žalobkyne zamietnutá a sťažovateľke priznaný nárok na náhradu trov konania voči žalobkyňi v celom rozsahu.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

14. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou a stanoviskami účastníkov konania dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci, a preto pristúpil k posúdeniu veci samej.

15. Predmetom konania pred ústavným súdom po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie je rozhodovanie o tom, či postupom okresného súdu v napadnutom konaní a jeho nečinnosťou došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

16. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru EŠLP k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na pojednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 302/2020, II. ÚS 123/2022) a ich prípadné porušenie možno preskúmať spoločne. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez

zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04, III. ÚS 154/06, II. ÚS 438/2017, II. ÚS 118/2019). Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

17. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietáhom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 41/02, III. ÚS 111/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESĽP ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu prerokúvanej veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľov (rozsudok ESĽP vo veci Záborský a Šmáriková proti Slovenskej republike; aj IV. ÚS 187/07, III. ÚS 241/2017, I. ÚS 477/2020, II. ÚS 573/2022). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

18. Pokiaľ ide o kritérium, ktorým je právna a faktická zložitosť veci, ústavný súd vo vzťahu k posudzovanému konaniu konštatuje, že, tak ako to tvrdí predsedníčka okresného súdu, možno konanie po právnej i skutkovej stránke považovať za zložitejšie z dôvodu iných súdnych konaní vo veci sťažovateľky a žalobkyne (predovšetkým súvisiaceho konania), ktoré na seba skutkovo a právne nadväzovali. Zložitosť veci teda mala určitý vplyv na doterajšiu dĺžku napadnutého konania, avšak dĺžku a jeho súčasné štádium nie je možné samotnou zložitosťou veci ospravedlniť. Ústavný súd podotýka, že predmet sporu nie je časovo zvlášť prioritizovaný, aj keď je nepochybné, že výsledok sporu je pre sťažovateľku, ktorá v napadnutom konaní pred okresným súdom vystupuje ako žalovaná, významný.

19. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľky v preskúmvanej veci, ústavný súd nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jej ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným prietáhom. Sťažovateľka v postavení žalovanej pristupovala k sporu aktívne. Obštrukcie možno pripísať protistrane, teda žalobkyni, dôsledkom čoho bolo aj značne „spomalenie“ konania už v počiatočnom štádiu v súvislosti s rozhodovaním o oslobodení od súdneho poplatku, ako aj samotným jeho zaplatením.

20. Napokon sa ústavný súd zaoberal aj tretím kritériom, teda postupom okresného súdu v napadnutom konaní, a predovšetkým poukazuje na to, že celkové trvanie tohto konania, v čase podania ústavnej sťažnosti takmer 8 rokov, sa vzhľadom na povahu veci už samo osebe javí ako neprimerané. Z obsahu ústavnej sťažnosti, vyjadrení účastníkov konania a súdneho spisu je zrejmé, že celková dĺžka konania bola významne ovplyvnená tým, že žalobkyňa opakovane podávala procesné návrhy – žiadosti o oslobodenie a žiadala o predĺženie lehôt na zaplatenie súdneho poplatku. Okresný súd jej pomerne veľkoryso poskytoval časový priestor, hoci vzhľadom na dĺžku trvania konania mohol prejavovať zdržanlivosť. Okresný súd tak neprimerane dlho posudzoval dôvodnosť oslobodenia žalobkyne od platenia súdneho poplatku za podanie žaloby (v období

približne od augusta 2015 do 1. februára 2019) a v tejto fáze konania nevykonával úkony vo veci samej. Ústavný súd okrem opísanej neefektívnej činnosti okresného súdu v tejto fáze napadnutého konania identifikoval aj dve obdobia nečinnosti, a to v trvaní približne 6 mesiacov (od 8. júna 2016, keď bola podaná žiadosť žalobkyne o oslobodenie od súdneho poplatku, do 30. januára 2017, keď bolo vydané rozhodnutie o nepriznaní oslobodenia od platenia súdneho poplatku) a približne 20 mesiacov (v období 5. mája 2017, keď žalobkyňa predložila požadované doklady, do 1. februára 2019, keď bolo vydané rozhodnutie o priznaní čiastočného oslobodenia od platenia súdneho poplatku). Po zaplatení súdneho poplatku za žalobu (na základe výzvy) pristúpil okresný súd k zaslaniu žaloby sťažovateľke až po takmer 9 mesiacoch. Aj toto obdobie možno identifikovať ako zbytočný prieťah v napadnutom konaní.

21. Po doručení žaloby už okresný súd konal bez prieťahov a v jeho postupe nezaznamenal ústavný súd žiadne obdobie nečinnosti či neefektívnej činnosti. Okresný súd riadne a plynule zabezpečoval zasielanie vyjadrení protistranám. Po podaní návrhu na prerušenie konania v primeranej lehote rozhodol o prerušení napadnutého konania. V tejto súvislosti považuje ústavný súd námietky sťažovateľky o bezdôvodnom prerušení konania, resp. formalistickom prístupe (ako to uviedla v replike) za neopodstatnené a v určitej miere aj protirečiace. Sťažovateľka sama v replike uviedla, že odvolanie proti uzneseniu o prerušení napadnutého konania nepodala, pretože ho považovala za správne. Aj po právoplatnom skončení súvisiaceho konania postupoval okresný súd v napadnutom konaní v zásade plynulo. V primeranej následnosti boli nariadené a vykonané pojednávania. Po podaní návrhu žalobkyne na zmenu strany konania okresný súd vykonával určité procesné úkony a nariadil termín pojednávania (na 10. november 2023).

22. Ústavný súd nezohľadnil argumentáciu okresného súdu spočívajúcu v tvrdení, že v čase do konečného vyriešenia procesnej otázky na strane žalobkyne (oslobodenie od súdneho poplatku) sťažovateľka nemala vedomosť o prebiehajúcom súdnom konaní, a preto ani nemohla pociťovať stav právnej neistoty v súvislosti s prípadným negatívnym výsledkom na jej strane. V okolnostiach danej veci s prihliadnutím na predmet sporu (žaloba o zaplatenie peňažnej sumy s príslušenstvom) a dĺžku rozhodovania o predmetnej procesnej otázke posudzoval ústavný súd okolnosti danej veci v súvislosti s celkovou dĺžkou napadnutého konania. Okresnému súdu nemožno vyčítať úplnú nečinnosť, avšak s ohľadom na priebeh sporu, ale predovšetkým vzhľadom na celkovú doterajšiu dĺžku konania identifikoval ústavný súd neefektívny postup okresného súdu, ktorý mohol zabezpečiť ukončenie veci v primeranom čase.

23. Vo vzťahu k obrane okresného súdu spočívajúcej v argumentácii o zaťažnosti príslušného súdneho oddelenia a množstve pridelených vecí ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadala o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prieťahy v súdnom konaní (I. ÚS 35/03, II. ÚS 481/2017, III. ÚS 530/2022).

24. Zistené skutočnosti sú úplne postačujúce na vyvodenie konečného záveru, že celková dĺžka napadnutého konania je z ústavného hľadiska neakceptovateľná. Postup okresného súdu v napadnutom konaní nesmeroval efektívne k rýchlemu odstráneniu stavu právnej neistoty

sťažovateľky. Svojou nečinnosťou a neefektívnou činnosťou okresný súd prispel podľa zistenia ústavného súdu k dĺžke napadnutého konania v takom rozsahu, že došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto ústavný súd vyslovil, že tieto práva sťažovateľky porušené boli (bod 1 výroku tohto nálezu).

25. Napriek skutočnosti, že v čase rozhodovania o ústavnej sťažnosti okresný súd vo veci meritórne rozhodol, napadnuté konanie nebolo ešte právoplatne skončené, a preto ústavný súd podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde prikázal okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku tohto nálezu).

V.

Primerané finančné zadosťučinenie

26. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadal. Z § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Sťažovateľka si v ústavnej sťažnosti uplatnila nárok na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 4 000 eur, pričom poukazuje na dlhodobý stav právnej neistoty.

27. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04, I. ÚS 257/08, IV. ÚS 302/2020). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia.

28. Pri stanovení výšky finančného zadosťučinenia vzal ústavný súd do úvahy dĺžku doterajšieho trvania napadnutého konania, význam samotného konania pre sťažovateľku, ako aj skutočnosť, že v merite veci už bolo o žalobe vo veci sťažovateľky rozhodnuté. Ústavný súd preto priznal sťažovateľke primerané finančné zadosťučinenie 1 000 eur (bod 3 výroku tohto nálezu). Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

29. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania. Sťažovateľka si uplatnila nárok na náhradu trov konania pred ústavným súdom za tri úkony právnej služby.

30. Ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom, podľa § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov pozostávajúcu z odmeny advokáta za tri úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti, vyjadrenie k stanovisku okresného súdu). Za tieto úkony uskutočnené v roku 2023 patrí odmena v sume trikrát

po 208,67 eur a režijný paušál v sume trikrát 12,52 eur. Celkove teda trovy právneho zastúpenia predstavujú sumu 663,57 eur (bod 4 výroku tohto nálezu).

31. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. decembra 2023

Luboš Szigeti
predseda senátu